

Finansdepartementet
PB 8008 Dep.,
0030 Oslo

postmottak@fin.dep.no

Oslo 30.09.2011

Deres ref.: 11/1000 GKB

Høring – Banklovkomisjonens utkast til ny finanslovgivning (NOU 2011: 8)

1. Innledning

Lovforslaget innebærer at lov om forretningsbanker, lov om sparebanker (begge av 24. mai 1961), banksikringsloven og lov om e-pengeforetak oppheves. Videre vil størstedelen av finansieringsvirksomhetsloven og store deler av forsikringsvirksomhetsloven oppheves. Banklovkomisjonen tar sikte på å inkorporere resterende deler av forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven i lov om finansforetak og finanskonsern senere. I tilknytning til videre arbeid med innarbeidelse av bestemmelser om pensjonskasser (forsikringsvirksomhetsloven kapittel 7, 10 og 10a) vil det være hensiktsmessig å avklare enkelte andre forhold omkring pensjonskassenes virksomhet. Det gjelder bl.a. regler omkring utstedelse av egenkapitalbevis og regler omkring overgang fra pensjonskasse for en enkelt kommune / foretak til fellespensjonskasse.

Etter Pensjonskasseforeningens syn er en samordning av de to banklover og finansieringsvirksomhetsloven åpenbart hensiktsmessig. Å inkorporere bestemmelser om forsikringselskaper i samme lov er ikke nødvendigvis like vellykket som følge av særegenheter ved de to typer virksomhet og som følge av at EU utvikler separate regelverk for de to bransjer.

Lovforslaget inkorporerer hovedtrekkene i EU's nye solvensregelverk for livsforsikringsselskap; kapitaldekningskravene i kapittel 14 og bestemmelser vedrørende krav til internkontroll og risikostyring i kapittel 13.

I EU er det iverksatt arbeid med nytt solvensregelverk også for pensjonskasser. Banklovkomisjonen finner det derfor ikke hensiktsmessig at et regelverk basert på Solvens II for en kortere periode skal gjøres gjeldende for pensjonskasser. Banklovkomisjonen foreslår derfor at gjeldende solvensbestemmelser inntil videre videreføres for pensjonskasser. Det foreslås videre at kapitaldekningsregelverket avvikles også for pensjonskasser.

Banklovkomisjonen legger på den annen side opp til at bestemmelser om internkontroll og risikostyring mv. i lovforslagets kapittel 13 også skal gjelde for pensjonskasser.

I Finanstilsynets brev vedrørende gjennomføring av Solvens II direktivet foreslås det at kapitaldekningsreglene oppheves for pensjonskasser og at dagens solvensregelverk videreføres. Finanstilsynet foreslår videre at likviditetsforskriften oppheves for pensjonskasser men at kapitalforvaltningsforskriften videreføres inntil nytt soliditetsregelverk (fra EU) foreligger. Finanstilsynet foreslår at pensjonskassene pålegges rapporteringsplikt basert på tilsynets stresstestmodell.

Pensjonskasseforeningen støtter forslaget om midlertidig videreføring av Solvens I-regelverket for pensjonskasser og en avvikling av kapitaldekningsforskriften. Lovforslagets kapittel 13 (risikostyring og internkontroll mv.) kan gjennomføres for pensjonskasser, men ved utforming av forskrifter må et forholdsmessighetsprinsipp gis fullt gjennomslag:

Finansforetakenes styrings- og kontrollordninger, retningslinjer og rutiner skal stå i forhold til risikoen, kompleksiteten og omfanget av virksomheten i foretaket.

Etter Pensjonskasseforeningens syn bør kapitalforvaltningsforskriften oppheves også for pensjonskasser. En videreføring av de kvantitative bestemmelser i forskriften vil innebære en konkurransemessig svekkelse av pensjonskasser relativt til livsforsikringsselskapene, og de kvalitative bestemmelser i forskriften oppfyller ikke et forholdsmessighetsprinsipp som omtalt over: Bestemmelsene stiller for omfattende krav til overvåkings- og styringssystemer sett i forhold til pensjonskassenes innretning og størrelse. Likviditetsforskriften bør, slik Finanstilsynet foreslår, oppheves for pensjonskasser. Den er ikke tilpasset kassenes virksomhet overhode.

2. Soliditetskrav for pensjonskasser

2.1 Banklovkommisjonens forslag

Banklovkommisjonen legger til grunn at pensjonskasser skal oppfylle kravene til solvensmarginkapital i Direktiv 2002/83/EF¹. Dette er obligatorisk etter endring i Direktiv 2003/41/EF.²

Banklovkommisjonen foreslår også at pensjonskasser som driver livsforsikring til enhver tid skal ha et garantifond som utgjør minst 1/3 av kravet til solvensmarginkapital, og at det skal være et minstekrav til garantifond tilsvarende 10 ganger folketrygdens grunnbeløp³.

Kommisjonen foreslår videre at minstekravet til kapitaldekning etter forskrift 2009-12-22-1616 oppheves også for pensjonskasser.

Pensjonskasser er ikke omfattet av direktiv 2009/138/EF (Solvens II-direktivet) og solvensmarginkravene der. Banklovkommisjonen foreslår imidlertid en forskriftshjemmel hvoretter departementet kan fastsette at bestemmelsene i lovforslagets kapittel 14 avsnitt IV helt eller delvis skal legges til grunn ved beregning av kravene til ansvarlig kapital i pensjonskasser som driver livsforsikringsvirksomhet⁴.

2.2 Pensjonskasseforeningens syn

Pensjonskasseforeningen deler Banklovkommisjonens syn, at kapitaldekningsreglene bør oppheves også for pensjonskasser samtidig med at de oppheves for livsforsikringsselskap. Noe annet ville være å innføre en urimelig ulikhet i rammebetingelsene mellom de to grupper institusjoner.

Norge er som nevnt inntil videre forpliktet til å videreføre solvens I-kravene for pensjonskasser. Selv om Kapitalkravforskriften oppheves, må Beregningsforskriften⁵ videreføres: Solvensmarginforskriftens definisjon av solvensmarginkapital bygger på denne.⁶

¹ Jf. finansforetaksloven § 14-12 (1).

² Jf. artikkel 17a - 17d.

³ Jf. § 14-12 (2)

⁴ Jf. § 14-12 (3)

⁵ FOR 1990-06-01-435

⁶ Jf. NOU 2001: 8 side 893.

Pensjonskasseforeningen stiller seg ikke nødvendigvis negativ til at det innføres et minstekrav til ansvarlig kapital (garantikapital) – det har en allerede i forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 første ledd - men vil påpeke følgende:

- Det foreslåtte minstekravet er 3 ganger så høyt som dagens krav, og vil ramme noen eksisterende pensjonskasser. Dette fordrer rimelige overgangsordninger.
- I forslaget til § 14-12 (2) innføres nok et kapitalbegrep: "garantikapital". Gjeldende regelverk stiller krav til minste "grunnkapital". Det er etter vårt syn uheldig å innføre en rekke i og for seg unødige kapitalbegreper – unødige i den forstand at de ikke nyttes i noen annen sammenheng i loven. Alle den stund disse begrepene bare i begrenset grad er nærmere definert bidrar de kun til uklarheter.

Etter Pensjonskasseforeningens syn bør forslag til § 14-12 (3) utgå. I EU arbeides det nå med en revisjon av IORP-direktivet⁷ med sikte på å innføre særskilte solvenskapitalkrav for pensjonskasser. Det vil etter det vi har forstått dreie seg om et fullharmoniseringsdirektiv som vil måtte bli gjort gjeldende for norske pensjonskasser. Det vil da være lite meningsfylt å innføre Solvens II regelverket nå, når et annet regelverket vil måtte bli innført innen kort tid. Det må i denne sammenheng også påpekes at solvenskapitalberegningene i Solvens II er svært kompliserte, unødig komplisert sett i forhold til pensjonskassenes virksomhet.

2.3 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet har i brev til Finansdepartementet av 12.08.2011 fremmet eget forslag om gjennomføring av Solvens II. Tilpasning av soliditetsregelverk for pensjonskasser er viet bred plass. Finanstilsynet foreslår:

- Solvensmarginkravet (Solvens I) videreføres for pensjonskasser
- Kapitaldekningsreglene oppheves.
- Kapitalforvaltningsforskriftens kvantitative bestemmelser videreføres for pensjonskasser⁸
- En utvidet rapporteringsplikt basert på Finanstilsynets stresstester til å gjelde alle pensjonskasser – fra utgangen av 2011 for de større og fra utgangen av 2012 for de minste.

2.4 Pensjonskasseforeningens syn

Vårt syn hva gjelder de to første kulepunktene under 3.1.3 er gjengitt over.

Pensjonskasseforeningen finner det ikke rimelig om de kvantitative bestemmelser i kapitalforvaltningsforskriften videreføres for pensjonskasser og ikke for livsforsikringsselskap. Kapitalforvaltningsforskriften representerer en faktisk begrensning med hensyn til plasseringsmuligheter og følgelig innebære en merkbar konkurransemessig ulempe for pensjonskassene.

Pensjonskasseforeningen stiller seg ikke negativt til at det innføres en rapporteringsplikt for alle pensjonskasser basert på Finanstilsynets standard stresstest. Denne kan innføres med utgangspunkt i regnskapstall fra 31.12.2011 / 31.12.2012 slik Finanstilsynet foreslår, men leveringsfristen bør være minst 2 måneder etter årsslutt.

3. Kvalitative krav til risikostyring og internkontroll

3.1 Banklovkommisjonens forslag

Banklovkommisjonen legger til grunn at pensjonskasser underlegges de samme kvalitative krav til risikostyring og internkontroll som livsforsikringsselskap (og øvrige

⁷ Direktiv 2003/41/EC

⁸ Det foreslås også at kapitalforvaltningsforskriftens kvalitative regler videreføres – det kommer vi tilbake til.

finansforetak) – jf. lovforslaget kapittel 13. Lovforslaget er (bl.a.) basert på tilsvarende bestemmelser i Solvens II regelverket.

3.2 Finanstilsynets forslag

Finanstilsynet foreslår at pensjonskassene ikke underlegges regler for risikostyring og internkontroll basert på Solvens II, men at gjeldende krav i internkontrollforskriften og kapitalforvaltningsforskriftens⁹ kapittel 2 videreføres. Finanstilsynet legger til grunn at det vil være unødig kompliserende for pensjonskassene å skulle legge om til et nytt regelverk rent midlertidig, i påvente av en revisjon av IORP-direktivet. Finanstilsynet foreslår videre at likviditetsforskriften¹⁰ avvikles, og viser til at denne er dårlig tilpasset pensjonskassenes virksomhet.

3.3 Pensjonskasseforeningens syn

Forslaget til kvalitative krav til risikostyring og kontroll i lovforslagets kapittel 13 er ganske generelt utformet og det legges til grunn at det skal suppleres med forskrifter. Det understrekes at systemer for styring og kontroll av ulike risikoer skal tilpasses arten, kompleksiteten og omfanget av den virksomheten i det enkelte finansforetak – jmfør "forholdsmessighetsprinsippet" som omtalt over. Det forventes at soliditetsbestemmelser i et revidert IORP-direktiv vil bygges over samme lest som tilsvarende bestemmelser i Solvens II-direktivet. Det gjelder også de kvalitative krav til risikostyring og internkontroll. Etter som bestemmelsene i lovforslagets kapittel 13 er så generelt formulert risikerer en derfor ikke så meget ved å la disse bestemmelsene få gyldighet også for pensjonskasser. Det vil imidlertid være lite hensiktsmessig å utforme ny forskriftsbestemmelser for pensjonskassene basert på kapittel 13 når en forventer et nytt eller vesentlig endret pensjonskassedirektiv med tilhørende, obligatoriske gjennomføringsbestemmelser (nivå 2 bestemmelser) og utfyllende retningslinjer (nivå 3 bestemmelser).

Pensjonskasseforeningen støtter derfor et stykke på vei Finanstilsynets forslag, men ikke fullt ut. Vi er enige i at internkontrollforskriften kan videreføres inntil videre. Vi er også enige i at likviditetsforskriften bør oppheves, og i Finanstilsynets begrunnelse for dette. Vi mener imidlertid at kapitalforvaltningsforskriftens kvalitative bestemmelser (kapittel 2) også bør oppheves. Særlig bestemmelsene om overvåking av kapitalforvaltningen¹¹ er dårlig tilpasset institusjoner av pensjonskassenes størrelse og oversiktelige organisering. Finansforetakslovens bestemmelser om forsvarlig kapitalforvaltning (§ 13-6) vil være en tilstrekkelig ramme for virksomheten inntil videre.

4. Forholdsmessighetsprinsippet

Finansdepartementet har vært opptatt av at pensjonskasser og livsforsikringsselskap av konkurransemessige årsaker skal underlegges mer eller mindre identisk regelverk. Dette medfører problemer bl.a. som følge av ulik organisering av de to grupper (pensjonskassene har ikke eiere og ingen generalforsamling) og ikke minst som følge forskjeller i størrelse og virksomhetens kompleksitet. I utgangspunktet er de regelverket som utvikles for forsikringsselskaper i EU svært dårlig tilpasset mindre, institusjoner med en relativ enkel virksomhet og få medarbeidere. EU synes etter hvert å ha innsett dette og har i sine seneste direktiver understreket at styringssystemer, kontrollordninger og rutiner skal stå i forhold til risiko, kompleksitet og omfang ved virksomheten¹² (forholdsmessighetsprinsippet). Det utvikles som nevnt også et eget regelverk for pensjonskasser i EU. Pensjonskasseforeningen er innforstått med at

⁹ Jf. FOR 2007-12-17-1457

¹⁰ For 2007-06-29-747

¹¹ Forskriftens § 2-2

¹² Jf. bl.a. direktiv 2009/138/EC (Solvens II-direktivet), innledende merknader 32, 59, 66 og artikkel 40 nr. 2.

virksomhetsregelverket ikke skal gi pensjonskassene urimelige, konkurransemessige fordeler. Like konkurranseforhold oppnås imidlertid gjennom likt nivå på krav til kapitaldekning mv. – ikke gjennom identisk utforming av bestemmelser. Lik utforming av beregningsregler, internkontrollbestemmelser mv. for store og små institusjoner – uten å ta hensyn til faktiske ulikheter som følger av størrelse og kompleksitet vil tvert imot skape reelt sett ulike konkurranseforhold.

5. Øvrige merknader

Kapittel 2 Markedsadgang, konsesjoner mv.

I utkast til finansforetaksloven § 2-8 heter det:

§ 2-8 (2) Kollektive pensjonsordninger kan bare overtas av norske og utenlandske forsikringsforetak og pensjonsforetak som etter denne lov har adgang (konsesjon) til å drive slik virksomhet her i riket.

Dette er ikke helt riktig: Banker og forvaltningsselskap for verdipapirfond har anledning til å overta innskuddspensjonsordninger etter innskuddspensjonsloven § 2-2 – jf. § 3-1 a. Se også lovutkastet § 2-8 (3).

I utkast til finansforetakslov¹³ § 2-19 (2) og (3) åpnes det for at en pensjonskasse kan overta både innskudds- og ytelsesordninger fra samme foretak, men det tillates ikke at en pensjonskasse overtar innskuddsordning fra ett foretak og ytelsesordning fra et annet (vil kunne være aktuelt for fellespensjonskasser). Vi kan ikke se at det gis noen rimelig begrunnelse for en slik begrensning.

§ 2-19 (4) fastsetter at:

Pensjonskasse med tillatelse til å overta pensjonsordninger uten forsikringselement kan ikke overta pensjonsordninger som regnes som livsforsikring.

For at denne bestemmelsen ikke skal komme i konflikt med bestemmelsene i tredje ledd¹⁴, må den forstås slik at:

Pensjonskasse som alene har tillatelse til å overta pensjonsordninger uten forsikringselement kan ikke overta pensjonsordninger som regnes som livsforsikring.

Men bestemmelsen er i så fall unødvendig: Pensjonskasse som kun har anledning til å overta pensjonsordning uten forsikringselement vil ikke kunne overta livsforsikring som jo per definisjon inneholder forsikringselement.

§ 2-19 (6) omtaler Kongens mulighet til å gi nærmere regler bl.a. om:

“ ... kommuners adgang til å ha pensjonsordning i interkommunale pensjonskasse og foretaks adgang til å ha pensjonsordning i fellespensjonskasse.”

Rent formelt dreier det seg vel i lov om finansforetak om pensjonskassers adgang til å overta pensjonsordninger fra flere kommuner og foretak.

¹³ **NB!: Når vi i det følgende angir en paragraf uten nærmere angivelse av hvilke lov det refereres til, vises det til bestemmelser i utkast til lov om finansforetak.**

¹⁴ En ytelsespensjonsordning vil i utgangspunktet inneholde et forsikringselement.

Kapittel 4 Konesjonsbehandling

I § 4-4 (5) om kapitalforhold kreves det at et pensjonsforetak skal ha en minste startkapital tilsvarende 10 ganger folketrygdens grunnbeløp. "Startkapital" er ikke nærmere definert – det er lite heldig¹⁵. Formodentlig er bestemmelsen overflødig, ettersom § 14-12 stiller et krav til garantifond motsvarende 10 ganger folketrygdens grunnbeløp og dette garantifond samtidig skal motsvare minst 1/3 av kravet til solvensmarginkapital.

Kapittel 7 Etablering av finansforetak

§ 7-8 angir krav til innhold i **vedtekter** for finansforetak som ikke organiseres i aksjeselskaps form. Kravet er ikke vesentlig forskjellig fra bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven § 7-4, men har noen nye krav (regler om avviking, anvendelse av overskudd) og er noe ulikt formulert.

Pensjonskasseforeningen vil anse det som lite meningsfylt om alle finansforetak (som ikke er aksjeselskap), som følge av etableringen av en samlelov, samtidig skal måtte utforme nye vedtekter og få disse godkjent – jf. § 7-10. En hensiktsmessig løsning var at foretakene ved senere selvinitierte endringer i vedtektene sørger for at de i sin helhet bringes i overensstemmelse med finansforetaksloven § 7-8.

Det ville etter vårt syn være hensiktsmessig at krav om at vedtektene i en pensjonskasse skal inneholde nærmere bestemmelser om valg til styret og styrets kompetanse. Dette er ikke dekket i finansforetakslovens øvrige bestemmelser ettersom pensjonskasser ikke har generalforsamling (eller bedriftsforsamling). Det er også andre bestemmelser i utkast til finansforetakslov som ikke vil være dekkende for pensjonskasser (jæmfør m.a. forslag til § 8-17) og som evt. burde dekkes av vedtekter.

Til **§ 7-9**: Se kommentar til § 10-3.

Kapittel 8 Styrings og kontrollorganer.

Forsikringsvirksomhetsloven § 7-6 (om styre og daglig leder) oppheves og erstattes med finansforetaksloven kapittel 8. Finansforetaksloven § 8-4 (1) fordrer at et finansforetak skal ha et styre med minst **5** medlemmer. Etter dagens regler kreves det kun et styre på **3**¹⁶ personer for pensjonskasser med mindre enn 100 mill i forvaltningskapital.

Det er Pensjonskasseforeningens syn, at unntaket for mindre pensjonskasser bør kunne videreføres. I det minste bør det gis en liberal overgangsperiode for implementering av bestemmelsen.

§ 8-4 (1) fastsetter videre at:

Styret i en pensjonskasse skal ha minst ett medlem uten tilknytning til arbeidsgiver, foretak eller forening med pensjonsordning i pensjonskassen og ett medlem som representerer medlemmene, herunder pensjonister, i pensjonsordningen i pensjonskassen.

Dette avviker noe fra gjeldende bestemmelse hvor det heter:

"Medlemmene i en pensjonsordning i pensjonskassen skal være representert i styret."

¹⁵ Er det krav til egenkapital, eller omfattes også ansvarlig lånekapital?

¹⁶ Forsikringsvirksomhetsloven § 7-6

Pensjonskasseforeningen anser det hensiktsmessig om bestemmelsen blir at styret i en pensjonskasse skal ha, "minst ett medlem som representerer medlemmene."

Etter **§ 8-7 (2) (styrets øvrige oppgaver)** gjelder Allmennaksjeloven §§ 6-16 til 6-26 og 6-28 til 6-34 tilsvarende for finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap.

- Det synes å være noe mangel på konsistens når det samtidig i finansforetaksloven § 13-18 heter at Asal. § 6-16a gjelder tilsvarende for finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap og som har utstedt egenkapitalbevis som er notert på regulert marked.
- Asal. § 6-17 omhandler godtgjørelse (til styremedlem m.fl.) fra andre enn selskapet. Dette er det egne regler om i utkast til lov om finansforetak (jf. § 9-4). Det er da kanskje ikke hensiktsmessig med henvisningen til liknende bestemmelse i Asal.
- Asal. § 6-18 omhandler begjæring om gjelds- og konkursbehandling. Det kan imidlertid ikke åpnes konkurs i finansforetak¹⁷; bestemmelser om offentlig administrasjon mv. kommer i stedet. Er det da hensiktsmessig med henvisning til Asal. § 18-7?
- Rent lovteknisk kan det for øvrig synes noe pussig at "Inhabilitet" er nevnt i overskriften til § 8-7 og at femte ledd kun viser til at spørsmål om inhabilitet er å finne i § 9-5.

§ 8-12 (1) fordrer at daglig leder minst hver måned i møte eller skriftlig gir styret underretning om foretakets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Det kan i styreinstruks fastsettes unntak for enkelttilfelle. Månedlig rapportering passer ikke godt for pensjonskasser og andre mindre finansforetak med enkel virksomhet. Ordene "for enkelttilfelle" bør derfor styrkes. Det synes for øvrig ikke rimelig at enkeltilfeller skal nedfelles i skriftlig instruks.

Etter finansforetaksloven **§ 8-16 (1)** skal finansforetak ha internrevisjon. Finanstilsynet kan gi nærmere bestemmelser (4), herunder om unntak for bestemte grupper finansforetak. I dag krever internkontrollforskriften at finansforetak som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital på mer enn 10 milliarder kroner skal ha internrevisjon. Pensjonskasseforeningen legger til grunn at unntaket for mindre foretak kan videreføres: Et pensjonsforetak med en håndfull medarbeidere vil ikke kunne etablere internrevisjon.

§ 8-17 (1) *Generalforsamlingen velger en eller flere registrerte eller statsautoriserte revisorer og godkjenner deres godtgjørelse.*

I forbindelse med godkjenning av pensjonskassenes vedtekter har Finanstilsynet lagt til grunn at det er foretaket / kommunen med pensjonsordning i kassen som utpeker revisor. Dette er i tråd med bestemmelsen for stiftelser – jf. stiftelsesloven § 43:

Revisor velges av den eller de personer eller organer som etter vedtektene velger eller oppnevner styrets medlemmer, hvis ikke det er fastsatt noe annet i vedtektene.

Det kan være ønskelig at dette framkommer eksplisitt av loven eller at det kreves at vedtektene skal inneholde en slik bestemmelse.

¹⁷ Med unntak av finansieringsforetak som ikke er medlem av Bankenes sikringsfond – jf. finansforetaksloven § 1-4 og § 18-7.

Kapittel 9. Tillitsvalgte og ansatte

§ 9-1 (1) setter forbud mot at en person er medlem av styret i to ulike finansforetak – med mindre dette er ubetenkelig ut fra hensynet til konkurransen i finansmarkedet.

§ 9-1 (2) setter forbud mot at daglig leder i et finansforetak er medlem i styret i et annet finansforetak. Her er det intet unntak under henvisning til konkurranseforholdene eller lignende. Pensjonskasseforeningen vil påpeke, at det også her bør være et betinget unntak som under § 9-1 (1). Vi har i de senere år sett flere eksempler på at ledere av pensjonskasser er blitt medlemmer av styret i andre kasser – hvilket bør være ubetenkelig; pensjonskasser er ikke i konkurranse med hverandre, og denne praksis har utvilsomt bidratt til å heve det faglige nivå i angjeldende styrever.

§ 9-1 (2) setter også forbud mot at daglig leder og andre personer som inngår i den faktiske ledelse av virksomheten også kan inngå i den faktiske ledelse av et annet finansforetak. I "nøkkelferdige pensjonskasser" vil daglig ledelse være en tjeneste levert fra profesjonelle pensjonsleverandører (GablerWassum, Storebrand Pensjonstjenester eller andre). Det vil kunne medføre at én person er daglig leder i mer enn en pensjonskasse. Ut fra "konkurranseforhold" er dette ubetenkelig, samtidig som det bidrar til en høynet profesjonalisering og en tryggere ledelse av mindre pensjonskasser.

Vi har også sett tilfeller av administrativt samarbeid mellom pensjonskasser hvor en og samme person innehar stillingen som daglig leder (eller annen sentral stilling). Dette vil være hensiktsmessig fra så vel økonomiske som fra kompetansemessige hensyn.

Forbud mot gjensidig representasjon i styrende organer mv. er begrunnet ut fra konkurransehensyn – jf. FOR 1990-06-01-433 § 3. Et betinget unntak bør derfor innføres også i § 9-1 (2). Vi vil foreslå følgende formulering:

Daglig leder og andre personer som inngår i den faktiske ledelsen av virksomhet i et finansforetak, kan ikke samtidig være medlem av styret i et annet finansforetak eller inngå i den faktiske ledelsen i annet finansforetak med mindre dette er ubetenkelig ut fra hensyn til konkurransen i finansmarkedet eller del av dette.

Pensjonskasseforeningen er innforstått med at gjensidig styrerepresentasjon vil kunne medføre spørsmål om habilitet i enkelte tilfeller. Vi stiller oss positive til andre regler som bidrar til å avgrense disse problemer på en god måte – jf. forslag til § 8-7 og § 9-5.

§ 9-6 Verdipapirhandel

§ 9-6 (1) For utstedelse av og handel med finansielle instrumenter som utføres for egen regning av tillitsvalgte eller ansatte i et finansforetak gjelder reglene i verdipapirhandelloven §§ 8-1 til 8-7. ...

Dette er ikke noe nytt; verdipapirhandellovens kapittel 8 gjelder for pensjonskasser, forsikringselskap og andre finansinstitusjoner også i dag – jf. verdipapirhandelloven § 8-1 hvor det heter:

(1) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder ansatte i:

...

5. Pensjonskasser

...

som normalt har innsyn i eller arbeider med investeringstjenester eller forvaltning av finansielle instrumenter for foretaket eller foretakets kunders regning

At finansforetaksloven § 9-6 ikke nevner begrensningen, "som normalt har innsyn ..." innebærer ingen utvidelse av kretsen som omfattes: Det vises til verdipapirhandelloven – som inneholder denne avgrensning¹⁸.

Det hersker betydelig uklarhet omkring rekkevidden av bestemmelsen. Gjelder den for eksempel styremedlemmer som bare er med på å vedta et finansforetaks investeringsstrategi, og som ikke har noen rolle i den daglige handel med verdipapirer eller i forbindelse med kontrakter med fondsforvaltere og –fonds? Det er Pensjonskasseforeningens ønske at dette avklares nærmere i forbindelse med dette lovarbeide.

Kapittel 10. Kapitalforhold / Kapittel 11. Egenkapitalbevis

I forbindelse med vedtak av finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2b forsvant i all hovedsak benevnelsen "grunnfondsbevis" fra lovverket (sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og forsikringsvirksomhetsloven) bortsett fra i forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 om kapitalforhold i pensjonskasser.

Forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 foreslås i lovutkastet fjernet og forutsettes dekket av finansforetaksloven § 4-4 tredje ledd annet punktum og §§ 10-6 og 10-2 (jf. NOU 2011: 8 s. 1037. Forutsetningsvis vil da også lovforslagets kapittel 11 om egenkapitalbevis også gjelde for pensjonskasser. Enkelte av bestemmelsene i kapittel 11 passer imidlertid lite godt for pensjonskasser – jf. §§ 11-3 og 11-4 som forutsetter at institusjonen har generalforsamling. Muligheten for pensjonskasser uten generalforsamling (jf. § 8-1 (1)) til å utstede grunnfondsbevis fordrer følgelig løsning på problemstilling omkring representasjon og møterett i styrende organ (styret). Pensjonskasseforeningen forutsetter at dette kan avklares i forbindelse med videre arbeid med sikte på å inkludere resterende del av forsikringsvirksomhetsloven i finansforetaksloven.

Skatteloven

I forbindelse med vedtak av kapittel 2b i finansieringsvirksomhetsloven og endring av benevnelsene grunnfondsbevis og grunnfondsbeviskapital til eierandelskapital og egenkapitalbevis ble det ikke gjort nødvendige endringer i skatteloven. Der opereres det fortsatt med grunnfondsbevis.¹⁹ Her bør det gjøres en opprydding. En endring av benevnelser vil imidlertid ikke alene være tilstrekkelig. Eksisterende lovverk og ikke minst forslag til lov om finansforetak og finanskonsern opererer med en rekke egenkapitalbegrep (startkapital²⁰, eierandelskapital, grunnfondskapital, fondsobligasjonskapital, preferansekapital etc.). Skattelovens bestemmelser (eiendomsskatt så vel som inntektsskatt) bør gjennomgås med sikte på at den skattemessige behandling av ulike kapitalklasser (inklusive fondsavsetninger) blir i henhold til intensjonene.

§ 10-3 Innbetaling av egenkapital

Aksjekapital, kapital til grunnfondet, eierandelskapital og medlemsinnskudd som skal være egenkapital i finansforetak skal innbetales i penger med mindre annet er fastsatt i annet eller tredje ledd.

¹⁸ "Paragrafen viser til reglene i verdipapirhandelloven §§ 8-1 følgende. Det er således det detaljerte regelverket i verdipapirhandelloven som fastlegger grensene for de tillitsvalgte og ansattes adgang til å utføre transaksjoner for egen eller nærstående regning, og som fastlegger de rapporteringsrutiner som skal følges ved utførelsen av slike transaksjoner."

¹⁹ Jf. §§ 2-3; 4-2; 4-12; 4-51; 5-14; 6-40; 9-11; 10-10; 10-11; 10-30; 10-36; 10-70 og 19-2.

²⁰ § 4-4,

Annet og tredje ledd angir unntak i forbindelse med sammenslåing av foretak og konvertering av andre typer kapital.

En tilsvarende bestemmelse er gitt i § 7-9 hvor det også vises til aksjeloven § 2-7. Aksjeloven § 2-7 gir på sin side en generell adgang til tinginnskudd.

Det er ikke uvanlig, at særlig kommuner har styrket egenkapitalen i pensjonskassen ved overføring av eiendom. Bestemmelsen over kan synes å sette en stopper for dette, og vi stiller spørsmål ved om dette strengt tatt er påkrevet. Blant annet i situasjoner med Pensjonskasseforeningen vil derfor forslå at aksjelovens bestemmelser (§ 2-7) gjøres fullt ut gjeldende også for pensjonskasser.

Kapittel 13. Alminnelige krav til finansforetak

Lovforslagets forslag til regler om internkontroll og risikostyring er omtalt innledningsvis – jf. avsnitt 4.1 – 4.3 foran.

Lovregler som bl.a. skal dekke de kvalitative krav i Solvens II-regelverket er tatt inn i Banklovkommisjonens utkast kapittel 13. Lovparagrafene er ganske generelt utformet og vil kunne tilpasses ulike typer finansforetak og for så vidt foretak av ulik størrelse. Pensjonskassene forutsettes omfattet. Forholdsmessighetsprinsippet er tatt inn § 13-1 (2) og likeledes i § 13-5 (2).

§ 13-1 (2)

Finansforetakets styrings- og kontrollordninger samt retningslinjer og rutiner skal stå i forhold til risikoen ved og omfanget av virksomheten i foretaket.

Pensjonskasseforeningen er tilfreds med at "forholdsmessighetsprinsippet" så klart kommer til uttrykk i lovforslaget – jf. også § 13-5. Det er sentralt at dette tillegges like stor vekt ved utforming og gjennomføring av forskrifter mv. med hjemmel i lov om finansforetak og finanskonsern.

§ 13-13 til § 13-18 omhandler **godtgjørelsesordninger i finansforetak**. Det er viktig at forskrifter etter disse paragrafer ikke medfører omfattende krav til skriftlige retningslinjer, avlønningsutvalg, rapportering mv. for enkle finansforetak med ansatte på fast lønn.

Kapittel 14. Kapital og soliditetskrav

Pensjonskasseforeningens holdning til foreslåtte soliditetskrav er omtalt over i avsnitt 3.1 til 3.4.

Med hilsen,

Pensjonskasseforeningen

Rolf A. Skomsvold

Generalsekretær